

LUENTO 4

Käyttöjärjestelmät II

Solaris ja UNIX Säikeet
Ch 4.5 - 6 [Stal 05]

UNIX, Solaris ja W2K
Samanaikaisuuden hallinta
Ch 6.7 - 10 [Stal 05]
(Ch 11.4 [Tane 01])

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 1

Käyttöjärjestelmät II

Solaris, UNIX Säikeet ja SMP

Ch 4.5 - 6 [Stal05]

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 2

Solaris: säikeet

Peruskäsitteet Fig 4.15 [Stal05]

- n **Prosessi**
 - u PCB, prosessin osoiteavaruus (koodi, data), pino
- n **ULT (User Level Thread) - käyttäjätason säikeet**
 - u säiekirjasto (pthreads, Solariksen oma)
 - u eivät näy KJ:lle, ohjelmoija hoitaa vuorottamisen
- n **LWP (Light Weight Processes) - kevytprosessit**
 - u kokoelma ULT säikeitä, jotka näkyy ytimelle yhtenä nippuna (yksi tai useampi LWP säie)
- n **KLT: Kernel Level Thread – ytimen säie**
 - u vuorottaminen KJ:n heiniä
 - u KLT = LWP? (ei ihan, koska myös muita KLT säikeitä)

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 3

Solaris: ULT / LWP / KLT

- n **Joustavuus** Fig 4.15 [Stal05]
 - u ohjelmoi 'by-best-possible-taste'
 - u laitetason rinnakkaisuus vs. looginen rinnakkaisuus
 - └ esim. ikkunointi
 - u säiekirjaston ei tarvitse aina huolehtia prosessin säikeiden vuorottamisesta
- n **Tehokkuus**
 - u LWP: ei tarvitse kuormittaa KJ:tä ylim. säikeillä
 - u ULT: vuorottaminen nopeaa (kirjasto)
 - u KLT: Jos säie blokkaa, muut saman prosessin (tai KJ'n ytimen) KLT-säikeet voivat silti jatkaa

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 4

Solaris: prosessi

UNIX Process Structure

Solaris Process Structure

LWP 2 LWP 1

LWPID	LWPID
Priority	Priority
Signal Mask	Signal Mask
Registers	Registers
STACK	STACK
...	...

(Fig 4.16 [Stal05])

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 5

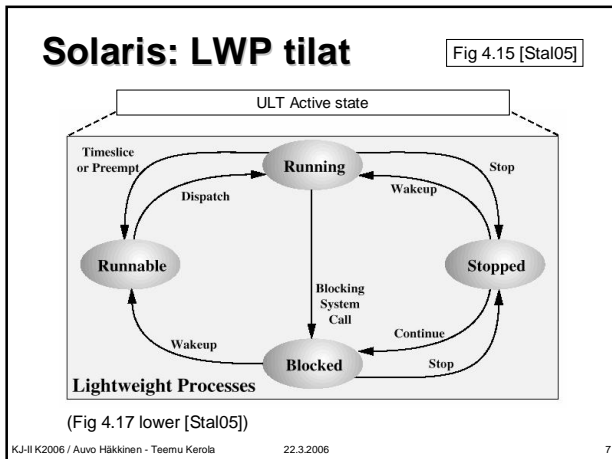
Solaris: ULT tilat

Fig 4.15 [Stal05]

LWP tilat (Fig 4.17 upper) [Stal05]

- n Onko ULT sidottu LWP:hen vai ei? (bound vs. unbound)
 - u ULT → sleep => LWP odottaa vai valitsee toisen ULT:n?

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 6

- ### Solaris: SMP
- n **Normaalit SMP:n käyttötavat**
 - u KJ vapaakäyntinen
 - u poissulkeminen hoidettu
 - n **LWP:n voi sitoa (bind) tiettyyn CPU:hun**
 - u vrt. W2K "hard affinity"
 - u välimuistin hyödyntäminen
 - F vanhat tiedot juuri tämän CPU:n välimuistissa
 - F vähemmän välimuistihuteja
- KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 8

- ### Solaris: keskeytys
- n **Keskeytys voi sattua milloin tahansa**
 - u prosessi ei voi varautua
 - u yleensä poissulkeminen estämällä keskeytykset käsittelyn ajaksi
 - n **Käsittely KLT-säikeenä**
 - u prioriteetti, oma pino, oma talletusalue rekistereille
 - u poissulkeminen kuten muillakin säikeillä
 - F lukot, semaforit, ehdolliset muuttujat
 - F poissulje vain ne rakenteet, joita käsitellään
 - F odota tarvittaessa
 - n **Keskeytyskäsittelysäikeillä suurin prioriteetti**
 - u korkeamman prioriteetin keskeytys voi keskeyttää
 - n **Keskeytyskäsittelysäikeet olemassa pysyvästi**
 - u aikaa ei kulu luontiin / siivoamiseen
- KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 9

Käyttöjärjestelmät II

Linux säikeet ja SMP

Ch 4.6 [Stal05]

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 10

- ### Linux: Säikeet
- n **Ei erota käsitteellisesti prosessia ja säiettä**
 - u toiminnallisesti ytimen säikeet (KLT, kernel level threads)
 - u käyttää yleistermiä task (tehtävä, työ, askare, puuha...)
 - u prosessille ja säikeelle ei erillistä kuvaajaa
 - F säikeet ovat prosesseja, joilla on sama osoiteavaruus ja thread-group?
 - F task_struct
 - F linkittää task-kuvaajat myös sukulaissuhteiden mukaan
 - n **POSIX-säiekirjasto pthreads käyttäjätasolle**
 - u `man -k pthread`
 - n **Task luodaan systeemikutsulla clone()**
 - u lapselle kopio äidin task_struct:stä
 - F yhteiskäytössä olevat (sama groupid) resurssit, avoimet tiedostot sekä virtuaalimuisti (kuten säikeillä kuuluu ollakin)
 - n **fork() perustuu clone()-kutsun käyttöön**
-
- KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 11

Linux: Mitä yhteiskäytössä?

```


/* cloning flags: include/linux/sched.h */
#define CLONE_SIGNAL 0x000000ff signal mask to be sent at exit
#define CLONE_VM 0x00000100 VM shared between processes
#define CLONE_FS 0x00000200 fs info shared between processes
#define CLONE_FILES 0x00000400 open files shared between processes
#define CLONE_SIGHAND 0x00000800 signal handlers and blocked signals shared
#define CLONE_PID 0x00001000 pid shared
#define CLONE_PTRACE 0x00002000 we want to let tracing continue on the child too
#define CLONE_VFORK 0x00004000 parent wants child to wake it up on mm_release
#define CLONE_PARENT 0x00008000 we want to have the same parent as the cloner
#define CLONE_THREAD 0x00010000 Same thread group?
#define CLONE_SIGNAL (CLONE_SIGHAND | CLONE_THREAD)
    
```

- n **Yhteiskäyttöisyys tavallaan määrää luotiinko 'prosessi' vai 'säie'!**
 - u otettava huomioon prosessin vaihdossa?
 - u kuinka paljon ympäristöä pitää vaihtaa?

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 12

Linux: task_struct

- n `include/linux/sched.h` (<http://lxr.linux.no/source>) rivi 528
click!
- n **Yhteiskäyttöinen tieto erillään varsinaisesta task_structista**
 - u viitteet useasta task_structista
 - u varattujen muistialueiden kuvaus (koodi, data)
 - u tiedostokuvaajat (= avoimet tiedostot)
 - u muu tiedostoihin liittyvä data (pwd, umask, root)
 - u signaalikäsittelijätaulu
- n **Yksittäiskäyttöisestä datasta omat kopiot** click! `thread_struct`
 - u oma pinoalue
 - u tallealue rekistereille
 - u tunnistiedot, linkkikentät

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 13

Linux: prosessin tilat

- n **TASK_RUNNING**
 - u CPU:lla tai odottamassa CPU:ta Fig 4.18 [Stal05]
- n **TASK_INTERRUPTIBLE**
 - u odotus, joka voidaan katkaista signaalilla (esim. ajastus)
- n **TASK_UNINTERRUPTIBLE**
 - u odottaa laitetaapahtumaa
 - u homma täytyy saada loppuun joskus!
 - u ei ota vastaan signaaleja (esim. "kill -9 1234")
- n **TASK_STOPPED**
 - u pysäytetty, vaatii käyttäjän jatkotoimia, esim. taustaprosessi haluaisi tulostaa näytölle, lukea näppäimistöä
 - u saanut signaalin SIGSTOP, SIGTTIN tai SIGTTOU
 - u odottaa nyt signaalia SIGCONT
- n **TASK_ZOMBIE**
 - u homma valmis, odottaa saattohoitoa

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 14

Linux: SMP

- n **Normaalit SMP:n käyttötavat**
- n **Systemikutsu sysmp()**
 - u tehtävät (task) voi näyttää jollekin/joillekin prosessorille
 - u PSET, processor sets
 - u voi määrittellä, ettei joku CPU saa suorittaa muita tehtäviä (task) kuin sille määritellyjä
 - u jokin CPU:n voidaan kytkeä pois käytöstä
 - u joku CPU:n voidaan määrätä suorittamaan vain yhtä prosessia ja sen säikeitä
(CPU suvun omaisuutena)

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 15

POSIX säikeet

```

void *thread_fn(void *arg) {
    int i; for ( i=0; i<30; i++) {
        printf("Haloo %d\n", i);
        sleep(1);
    }
    return NULL;
}

int main(void) {
    pthread_t thread_new;
    if ( pthread_create( &thread_new, NULL, thread_fn, NULL) ) {
        printf("error in create thread.\n");
        abort();
    }

    if ( pthread_join ( thread_new, NULL ) ) {
        printf("error join thread.\n");
        abort();
    }

    exit(0);
}
    
```

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 16

Käyttöjärjestelmät II

Samanaikaisuuden hallinta

Ch 6.7-10 [Stal05]

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 17

Lukkiutumisen välttäminen Ch 6.5

- n **Monta resurssiluokkaa**
- n **Varaukset aina samassa järjestyksessä:**
 - u swap-alueen varaukset
 - F varaa kaikki kerralla
 - u prosessin resurssit
 - F varaa kaikki laitteet etukäteen?
 - u keskusmuisti
 - F siirrä preempted prosessi levylle (muuten resurssia ei vapaudu)
 - u muiden resurssien varaus
 - F oikea järjestys?
- n **Onnistuuko käytännössä?**

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 18

UNIX samanaikaisuuden hallinta

- n IPC mekanismit
 - u kommunikointi
 - F putket
 - F viestit
 - F yhteinen muisti
 - u synkronointi
 - F semaforit
 - F signaalit

IPC eri Unix'eissa

IPC Type	POSIX.1	SVR4	4.4BSD
Signals	•	•	•
Pipes (HDX)	•	•	•
FIFOs (named pipes)	•	•	•
Stream pipes (FDX)		•	•
Named stream pipes		•	•
Message queues		•	
Semaphores		•	
Shared memory		•	
Sockets		•	•
Streams		•	

UNIX Putki (pipe)

`ls sourcedir | grep fileA`

- n Vuorottaisrutiinien laajennus
 - u yksi lukija/yksi kirjoittaja, yhteinen puskuri
 - u vuorottelu automaattisesti
 - u mutex automaattisesti
 - u kiinteä puskurin koko
 - u voi olla monta prosessia pareittain
 - u end-of-file välitetään sulkemalla putken pää
- n **esim: parent-child pipe**
 - u luodaan `int p[2]` taulukkoon putki kutsulla `pipe(p)`;
 - F kaksi "tiedostoa": `p[0]` ja `p[1]`
 - u `fork()`
 - u isäprosessi sulkee toisen pään (esim `p[1]`) ja avaa toisen pään (`p[0]`) kirjoittamista varten
 - u lapsiprosessi tekee päinvastoin esim. seuraavalla sivulla

Parent-child pipe

```
#define MSGSIZE 32
char *msg1 = "hi there";
char *msg2 = "terve siellä";
main() {
    char inbuf[MSGSIZE];
    int p[2], j;
    pid_t pid; /* open pipe, both ends now open */
    if (pipe(p) == -1) { perror("pipe call error"); exit(1); }

    switch(pid = fork()) {
        case 0: /* if child then write down pipe */
            close(p[0]); /* close the read end of the pipe */
            write(p[1], msg1, MSGSIZE);
            write(p[1], msg2, MSGSIZE);
            break;

        default: /* parent reads pipe */
            close(p[1]); /* close the write end of the pipe */
            for(j=0; j<2; j++) {
                read(p[0], inbuf, MSGSIZE);
                printf("Parent: %s\n", inbuf);
            }
            wait(NULL);
    }
    exit(0);
}
```

UNIX nimetty putki (named pipe)

- n Yhdensuuntainen kommunikointi nimetyn tiedoston kautta (FIFO file)
- n Ei tarvitse tietää toisen prosessin nimeä!
 - u joku luo tiedoston `mkfifo(tdsto)`
 - u joku prosessi avaa sen lukemiseen `open(tdsto)`
 - u joku (tai jotkut) avaavat sen kirjoittamiseen
 - u lukija/kirjoittajat blokkautuu kunnes molemmat paikalla
 - u käyttö jatkossa kuten tavallisella putkella `read(tdsto)` `write(tdsto)`
 - u toimii vain omassa koneessa, ei verkon yli

UNIX viestit (messages)

- n Joka prosessilla oma viestijono: *msqid* (message queue, mailbox)
- n Viesteillä tyyppi (esim. *long int*)
- n Voi lukea seuraavan tai seuraavan tietyn tyyppisen viestin
- n Myös lähetettävä prosessi voi blokkautua
 - u viestipuskuri *msqid*lle täynnä

```
int msgsnd( int msqid, const void *msgp,
            size_t msgsz, int msgflg);

int msgrcv( int msqid, void *msgp,
            size_t msgsz, long msgtyp, int msgflg);
```

UNIX yhteinen muisti (shared memory)

- n Yhteinen muisti helposti käytössä
 - u nopea
- n Synkronointiprimitiivit käytettävissä
 - u mutex - spin vai wait?
 - u semaforit monimutkaisempaan synkronointiin
 - u muistetaanko käyttää?
 - u luotetaan siihen, että muistetaan
 - käytetäänhän oikein, ettei lukkiudu?

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola

22.3.2006

25

UNIX semaforit

- n Kuten P/V, mutta monisärmäisempi ratkaisu
- n Rakenne
 - u arvo
 - u pid viime prosessille
 - u odottajien lkm raja-arvolle (> arvo)
 - u odottajien lkm arvolle nolla (0)
 - u odottavien prosessien jono
- n Semaforijoukot (sets)
 - u operaatio voi kohdistua kaikkiin joukon semaforeihin
- n Monimutkaiset operaatiot, joilla toivon mukaan voi toteuttaa monimutkaisetkin synkronoinnit

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola

22.3.2006

26

UNIX Semafori-operaatiot

semctl(semid, {sem_num, sem_op, sem_flg}+, nsops)

- n **sem_op > 0** (ALTER)
 - u lisää sem_op arvoon
 - u vapautaa arvon kasvamista odottajat
- n **sem_op == 0** (READ)
 - u jos arvo oli nolla, niin päästä tämä läpi
 - u muuten odota, kunnes arvo on nolla
- n **sem_op < 0 ja |sem_op| ≤ arvo** (ALTER)
 - u vähennä |sem_op| arvosta
 - u jos arvo tuli nolaksi, herätä kaikki sitä odottaneet
- n **sem_op < 0 ja |sem_op| > arvo** (ALTER)
 - u odota kunnes arvo kasvaa

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola

22.3.2006

27

UNIX signaalit

Tbl 6.2 [Stal 05]

- n ”Ohjelmiston antama keskeytys”
 - u laitekeskeytyksen käsittelijä voi generoida
- n Ei prioriteetteja
- n Kaikki käsitellään, jossain järjestyksessä
- n PCB:ssä vain yksi bitti per signaalityyppi
 - u useasta saman tyyppisestä signaalista jää vain yksi jälki
- n Eivät herätä *uninterruptible* tilasta Fig 4.18 [Stal 05]
 - u tärkeä homma kesken, pitää lopettaa kunnolla
 - u ei saa tappaa tai häiritä signaaleilla!

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola

22.3.2006

28

Linux ja samanaikaisuuden hallinta

Ch 6.8 [Stal 05]

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola

22.3.2006

29

Linuxin samanaikaisuuden hallinta

- n Kuten muissa Unix'eissa
 - u putket, viestit, yhteinen muisti, signaalit, semaforit
- n Etuoikeutetussa tilassa myös muita
 - u atomiset *int*- ja *bitmap*-operaatiot
 - u *spinlock* kriittisten vaiheiden suojaamiseen
 - u *spinlock* variantit keskeytyksäsittelijöiden kriittisten vaiheiden suojaamiseen
 - u *reader-writer spinlock* reader-writer -ongelmien ratkaisuun
 - u *kernel semaphore* ytimen tason semaforiratkaisuihin
 - u *barrier* synkronointiprimitiivi käskytason suorituksen kontrollointiin

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola

22.3.2006

30

Linux ytimen atomiset operaatiot

- n **Atomic int operaatiot** Tbl 6.3 [Stal 05]
 - u vain erityiselle atomiselle kokonaislukuarvoiselle tietotyypille
 - u tietotyyppiä ei voi manipuloida muilla tavoin
 - F esim. kääntäjän optimoiman aliaksen kautta
 - u atomic int operaatiot eivät voi manipuloida muuta dataa
 - u hitaampaa kuin vastaavat normaali operaatiot
- n **Atomic bitmap operaatiot**
 - u manipuloi bittiä osoittimen osoittamassa bittikartassa

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola

22.3.2006

31

Linux ytimen *perus-spinlock*

- n **Neljä varianttia** Tbl 6.4 [Stal 05]
 - u *plain* on tavallinen spinlock
 - F tavalliset poissulkemisongelmat
 - F busy-wait kunnes resurssi vapaa
 - u *_irq* keskeytyskäsitteijöille
 - F estää keskeytykset odotuksen aikana (kesk. sallittu siis alkuun)
 - F sallii keskeytykset odotuksen jälkeen
 - u *_irqsave* keskeytyskäsitteijöille
 - F kuten *_irq*, mutta keskeytystilan talletus/palautus
 - u *_bh* keskeytyskäsitteijöiden top half/bottom half -toteutukseen
 - F bottom half'ia ei saa suorittaa, kun top half on suorituksessa ja päinvastoin?

```
spin_lock (&lock);
/* kriittinen vaihe */
spin_unlock (&lock);
```

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola

22.3.2006

32

Linux ytimen *spinlock vs. SMP*

- n **Spinlock'in toteutus erilainen yhden suorittimen koneessa ja SMP:ssä**
- n **Yksi suoritin**
 - u jos ytimen koodi on ei-keskeytyvä (non-preemptable) lukkoja ei tarvita ja kääntäjä jättää ne generoimatta
 - u jos ytimen koodi keskeytyvä (preemptable), lukot voi käännösvaiheessa toteuttaa keskeytysten estolla
- n **Monta suorittinta (SMP)**
 - u spinlock'eista generoidaan busy-wait koodi

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola

22.3.2006

33

Linux ytimen *Reader-Writer spinlock*

- n **Multiple readers- single writer -ongelmaan**
 - u lukkomuuttujalla 2 kenttää
 - F flag = 1, joss lukko vapaa
 - F flag = 0, jos lukko varattu
 - counter = 0, jos lukko varattu kirjoittajalle
 - counter = n, jos lukko varattu n:lle lukijalle
 - u kirjoittaja saa lukon varattua vain, jos flag = 1
 - F odottava kirjoittaja ei estä uusia lukijoita
 - F kirjoittaja voi odottaa kauan! epäreilua?
 - u *plain*, *_irq* ja *_irqsave* -versiot
- n **Miksi ei semaforeilla?**
 - u tehokkuuden vuoksi busy-wait odotus

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola

22.3.2006

34

Linux ytimen *semafori*

- n **Tehokkaampia kuin käyttäjätason semaforit** Tbl 6.5 [Stal 05]
- n **Binary semaphore ja Counting semaphore**
 - u *down()* on tavallinen semaforin wait-operaatio
 - u *down_interruptible()* sallii semaforia odottavan prosessin herättämisen myös ytimen signaalin vuoksi
 - u *down_trylock()* on ei blockaava wait-operaatio
- n **Reader-Writer semaphore**
 - u multiple readers-single writer -ongelmaan
 - u vain perusversio, prosessi odottaa kun saa luvan jatkaa

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola

22.3.2006

35

Linux ytimen *barrier*

Tbl 6.6 [Stal 05]

- n **Käskytason suorituksen kontrollointiin**
 - u Suojaa koodia kääntäjän tai suorittimen tekemistä käskyjen suoritusjärjestyksen vaihtamisista aiheuttaneilta ongelmilta
 - F tärkeä esim. spinlock-operaatioiden toteutuksessa
 - F esim. I/O-kontrollialueita ei ladata välimuistiin, joten välimuisti ei huolehdi yhteneväisyongelman ratkaisusta
 - u Hidastavat suoritusta!
 - u Varmista, että load/store operaatiot tietyssä järjestyksessä
 - F järjestyksivaatimus ei ilmene koodinpätkästä sellaisenaan, vaan isommasta kokonaisuudesta
 - u Esim. varmista, että muutettu arvo näkyy myös muilla suorittimilla
 - u SMP-operaatioiden toteutus erilainen yhden suorittimen koneissa ja SMP:ssä
 - F vain SMP:ssä tarvitaan suoritusajakaista suojaa

```
a = 1;
wmb();
b = 1;
```

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola

22.3.2006

36

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 37

Sun Solaris, säikeiden hallinta

- n Omat primitiivit ytimessä ytimen säikeille
- n Käytettävissä myös user-tason säikeille kirjaston avulla
 - u mutex poissulkemisongelmaan
 - u semaforit yleiseen synkronointiin
 - u omat lukot multiple readers/single writer –ongelmaan
 - u ehtomuuttajat (condition variables) barrier-tyyppiseen synkronointiin
 - ƒ eri "barrier" kuin Linux ytimen *käskytason* "barrier" käsite

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 38

Solaris säikeiden mutex

- n Odotus spinnaamalla busy-wait –loopissa oletusarvoisesti
- n Odotus blocked (tai sleeping) –tilassa, jos halutaan
- n Normaali *mutex_enter()* (eli wait)
 - u voi blokata myös muut ryhmään kuuluvat ULT:t
 - u voi valita odotustyyppin: busy wait tai sleep
- n Normaali *mutex_exit()* (eli signal)
- n *mutex_tryenter()* yrittää lukkoa (kuten *mutex_enter*)
 - u jos lukko vapaa, niin ota se (kuten *mutex_enter*)
 - u jos lukko varattu, niin palauta tieto siitä
 - ƒ säie voi nyt suosiolla antaa vuoron toiselle säikeelle tai ULT:lle (välttää block tai busy wait)
 - ƒ yritä uudelleen (kun saat suoritusvuoron takaisin)

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 39

Solaris säikeiden semaforit

- n *sema_p()* ja *sema_v()* normaalit P ja V
- n myös *sema_tryv()*
 - u toimii kuten P, mutta palauttaa vain tiedon epäonnistumisesta, jos olisi blokkautunut
 - u kuten *mutex_tryenter()*

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 40

Solaris säikeiden Readers/Writer -lukko

- n selkeä ratkaisu yleiseen ongelmaan
 - u yhteinen data, yhteinen tiedosto
- n *rw_enter(lock, access_type), rw_exit()*
- n *rw_tryenter()*
 - u kuten *sema_tryv()* tai *mutex_tryenter()*
 - u yritä, mutta älä blokkaa
- n *rw_downgrade()*
 - u palaa kirjoituksen jälkeen vain lukijaksi
- n *rw_tryupgrade()*
 - u lukija yrittää päästä kirjoittajaksi
 - u yritä, mutta älä blokkaa

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 41

Solaris säikeiden ehtomuuttajat

- n yleisiin barrier-synkronointeihin
 - u monta säiettä odottaa
 - u yksi tai kaikki säikeet saa jatkaa
- n voidaan käyttää minkä tahansa ehdon yhteydessä
 - u käyttö pitää suojata dedikoidulla mutexilla
 - u säie voisi muuten vaihtua ehdon laskemisen aikana
 - ƒ ehto voi olla mikä tahansa lauseke
 - u *cv_wait(&cv, &mutex)* vapauttaa mutexin mahdollisen odottamisen ajaksi

```

mutex_enter(&mutex);
while ("complex condition")
    cv_wait(&cv, &mutex);
mutex_exit(&mutex);
            
```

monta yrittää, yksi pääsee läpi

kriitt. vaihe I

kriitt. vaihe II

kriitt. vaihe III

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 42

W2K samanaikaisuuden hallinta

Ch 6.10 [Stal05]
(+ Sect 11.4 [Tane91])

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 43

W2K IPC [Ch 11.4.2 Tane01]

- n **pipes, named pipes** putki, nimetty putki
 - u tavu- ja viestiperustaiset
 - u nimetyt putket verkon yli, tavalliset ei
- n **mailslots** "postilaatikko"
 - u W2K:ssa, mutta ei UNIXeissa
 - u one-to-one, one-to-many, verkon yli
- n **sockets** pistoke
 - u verkon yli
- n **rpc**
- n **yhteiskäyttöiset tiedostot**
 - u muistialue mapataan usealle prosessille
 - u säikeet hoitavat mutex-ongelman (toivottavasti)
 - F eri prosessien säikeillä voi olla yhteinen muistialue

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 44

W2K samanaikaisuuden hallinta

- n **Normaali toiminto, jota voidaan aina odottaa**
 - u prosessi tai säie päättyy Tbl 6.7 alaosa [Stal05]
 - u tiedosto-operaatio valmis
 - u syöte valmis
- n **Tavalliset synkronointiprimitiivit** Tbl 6.7 yläosa [Stal05]
 - u tietty muutos tiedostojärjestelmässä FindFirstChangeNotification("filter", "directory")
 - u mutex
 - u semafori
 - u tapahtuma (event)
 - u odotettava ajastin (waitable timer)

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 45

W2K mutex Tbl 6.7 [Stal05]

- n **Keskeytysten esto, spin-lock SMP:lle**
- n **Binääriarvoinen semafori, odotus suspend-tilassa**
 - u mutex *eri prosessien* säikeiden välillä
 - u ytimen olio WaitForSingleObject(lock);
"critical section"
ReleaseMutex(lock);
 - u timeout optio
- n **Critical Section yhden prosessin säikeiden välillä**
 - u toteutus LPCriticalSection CritSect=1;
.....
EnterCriticalSection(CritSect);
"critical section"
LeaveCriticalSection(CritSect);
 - u nopea

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 46

W2K semafori Tbl 6.7 [Stal05]

- n **Tavallinen semafori (counting semaphore)**
 - u arvo nolla tai isompi
 - u ytimen olio, ytimen olioiden suojaukset
 - u timeout optio, jolla vältetään suspend

```
sem=CreateSemaphore( init_val, max_val )
WaitForSingleObject( sem )
status = WaitForSingleObject( sem, "timeout" )
ReleaseSemaphore( sem )
```

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 47

W2K tapahtuma (event) Tbl 6.7 [Stal05]

- n **Manual-reset event (& auto-reset event)**
 - u tilat: *set, cleared*
 - u ResetEvent (ev)
 - F aseta tilaksi *cleared*
 - u WaitForSingleObject (ev)
 - F suspend, jos tila *cleared*
 - u SetEvent (ev)
 - Aseta tila *set*. Jos odottajia,
 - F vapauta kaikki, tilaksi jää *set*
 - F vapauta yksi ja aseta tilaksi *cleared* (auto-reset event)
 - u PulseEvent (ev)
 - F kuten SetEvent, mutta ei muistia
 - F jos ei odottajia, niin tilaksi jää *cleared* (eli "unohda")
 - F jos odottajia, niin vapauttaa yhden, tilaksi jää *cleared*

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola 22.3.2006 48

W2K odotettava ajastin (waitable timer)

- n Ytimen olio
- n Herättää tiettyyn aikaan tai tietyn ajan päästä
- n Herättää aina tietyn aikaintervallin välein

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola

22.3.2006

49

Kertauskysymyksiä

- n Miten master/slave ja SMP eroavat toisistaan?
- n Miten ne vaikuttavat KJ:n toteutukseen?
- n Entä sovellusohjelmoijan työhön?
- n Miten välimuistin koherentius hoituu SMP-ympäristössä?
- n Mitkä KJ:n osat sijoitetaan mikrotimeen?
- n Mikrotyimen hyödyt / haitat?
- n Miten käyttäjätason säikeet ja ytimessä toteutetut säikeet eroavat toisistaan?
- n Mitä tietoa talletettu PCB:hen / TCB:hen?
- n Miten synkronointiongelmia ratkaistaan eri KJ:issä?
- n Mikä on helppoa kj-X:ssä, mutta vaikeampaa kj-Y:ssä?

KJ-II K2006 / Auvo Häkkinen - Teemu Kerola

22.3.2006

50